

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационния труд на тема
„ТЕОРЕТИЧНИ АСПЕКТИ ПРИ ПРОЕКТИРАНЕ НА СЪОРЪЖЕНИЯ ЗА
ИГРА НА ОТКРИТО”
на доц. Арсен Петров Минков
за придобиване на образователна и научна степен „ДОКТОР”
по научната специалност 05,08,04 изкуствознание и изобразителни изкуства
в НАЦИОНАЛНА ХУДОЖЕСТВЕНА АКАДЕМИЯ
Факултет за приложни изкуства
Катедра „Дизайн за детска среда”
Рецензент: проф. Румен Минчев Райчев

Уважаема научна комисия,

Уважаеми колеги,

С подчертан интерес се заех да оценя качествата на дисертационния труд на тема „Теоретични аспекти при проектирането на съоръжения за игра на открито”, защото познавам творческото израстване на доц. Минков, който още през студентските си години се очертаваше като буден и амбициозен младеж. Тези му качества помогнаха той да се изгради като уважаван и ценен преподавател и творец.

Дисертационния труд е с общ обем 307 стр. и съдържа съгласно изискването всички части необходими за да бъде пълноценен като структура. Труда се състои от увод, изложение в пет глави, заключение и приноси. В 157 стр., библиографска справка от 59 източника, два броя приложения включващи 200 изображения и 28 фигури илюстриращи темата на дисертацията.

Още в увода на своя труд автора отбелязва целите и задачите на изследването си в девет главни точки изразени в обобщаваща и систематизирана информация и класификация на видовете игри на открито в обстоен дизайнерски анализ, обективни и субективни фактори, опис на материалната част. Това води до

създаване на методика за проектиране на пространства базирани върху научен подход за формоизграждащи, функционално-естетически принципи.

Задачите поставени от Минков за постигане на целите се отнасят, както до анализ на детската игра, като основно средство за забавление и възпитание, така и до проучване и анализ на най-доброто от съществуващите дизайнерски практики за проектиране на пространства за игра на открито. Така налата и необходимост от подбор на най-подходящите за целта съвременни материали.

Възприетия от автора метод на изследването включва анализ на източници представящи дизайнерския процес и резултати, проучване на тенденции в развитието на дизайна на детски площадки, подходящи материали и критичен анализ на дизайнерската практика при водещи световни производители.

Научно-практическата полза на резултатите извлечени в това изследване има значение за развитието на научните изследвания в областта на проектиране на игровата среда и обобщава тенденциите за реализацията на съвременното разбиране за потребностите на днешните деца.

Във втората част на труда автора дава изчерпателно описание на причините предизвикали възникването на площадките за игра през втората половина на XVIII и началото на XIX век в Европа. Той свързва това с развитието на капиталистическите социални отношения, предизвикващи бурното развитие на градската среда и необходимост от създаването на нови условия за спорт на децата в градовете. Привежда множество примери от трудове на известни специалисти и педагози от XIX век от Европа, които тогава дават ценни препоръки, както за учебно-възпитателното значение на детските игри на открито, така и за съоръженията, които трябва да бъдат създадени за игра, материалите от които трябва да бъдат изпълнени, размерите им и значението им за физическото развитие на децата. Минков проследява постепенното развитие и усъвършенстване на съоръженията на детските площадки, които през 50-те години на XX век са почти изцяло изградени с метални катерушки и въртележки, но по късно през 70-те и 90-те години се търсят вече нови еко-материали. Усъвършенстват се игровите функции, търси се максимално обезопасяване, развива се концепцията за игровите функции. С това се стига до нови форми, нови материали и нови технологии.

Докторанта разглежда в отделна част подробно развитието на детските площадки в България. Привежда примери, прави анализи на отделни обекти, създадени като игрова среда в столицата и привежда своите критични констатации и изводи.

В третата част на труда доц. Минков разглежда класификацията на детските площадки според определени признаци. В този раздел са обособени възрастовите особености при израстването на децата съобразно които автора разглежда и класификацията на детските площадки за игра на открито.

Площадката за най-малките деца от една до три години е съобразена с характера на детските игри за тази възраст. С изключителна вещина Минков проследява развитието на детето опознаващо света от първите му крачки, до съзнателното му ориентиране в средата, развитието на двигателния апарат, физическото укрепване и способностите да докажат своята смелост и ловкост.

Раздела е обстойно и професионално разгледан с привеждането на подходящи примери.

Втория вид площадка обхваща периода на предучилищната възраст от три до шест години. Както автора подчертава, това е периода на засилен стремеж към социални контакти на децата.

Всеки следващ вид площадка за училищна възраст от шест до дванадесет години и за юноши от дванадесет до петнадесет години са разгледани обстойно както като условия за физическо развитие на децата, така и като узряване и развитие на самосъзнанието за самостоятелно ползване или в колективна игра, в която юношите да изпъкнат със собствени постижения.

Разсъжденията на автора ни отвеждат към следващите решения на детски площадки, където игрите се организират според дизайнерския подход на проектанта. Това са традиционната площадка, приключенската площадка, дизайнерската площадка и творческата площадка. Минков разглежда обстойно и обосновано различията и подобие в изграждане на пространствата и функцията.

Следващата класификация е на видовете площадки според местоположението им. Това са детските площадки в паркова среда, всред жилищна среда, в детските градини, в училищна среда и в обществени заведения.

В четвъртата част от труда си доц. Минков разглежда видовете съоръжения за игри на открито. Най-напред разглежда общите изисквания в които детската площадка се възприема като три вида пространствени елемента – инфраструктура; съоръжения за игра; допълнителни съоръжения. Обсъжда различията в инфраструктурата и в зависимост от разположението си детската площадка се състои от самостоятелно стоящи и комбинирани съоръжения. Автора влиза в подробности анализирайки темата като видове пространства и видове съоръжения за игра.

В продължение на четиридесет страници Минков подробно систематизира огромното количество съоръжения за игра, тяхното устройство, функция и значение за детската среда в игровата площадка. Цитираме общо вида и предназначението на тези устройства. Това са пясъчник, три вида люлки, осем вида пързалки, обяснявайки предназначението и устройствата им, както и специфичните изисквания за тяхното ползване, дължина, височина и видове материали и настилка. Въртележките които са шест вида са разгледани съобразно ергономическите изисквания, дава се точната информация за тяхното построяване, материали, използвани инженерни конструкции и сглобки.

Същия професионален подход има и при представянето на видовете клатушки, които са четири вида съоръжения. Въжените линии, съоръженията за катерене и съоръженията за баланс са следващата обстойно разгледаната като форма, функция и оборудване с опорни елементи група. Следват затворени игрови пространства, игрови панели, съоръжения за провиране и сложни комбинирани съоръжения за игра.

В отделна група доц. Минков разглежда допълнителните съоръжения, като видове огради, входни врати, пейки, перголи, санитарни елементи, осветителни тела, указателни табели. В края на този раздел автора разглежда видовете материали използвани за изработване на съоръжения за игра на открито. Минков отбелязва, че освен технологичните изисквания към материалите при проектиране на детски площадки е необходимо да бъдат отчетени и потребителските визуални и експлоатационни качества на материала. Говори за характерна фактура, плътност, текстура и цвят на материала и задачата на дизайнера е да открие заложените в материала визуално образни и естетически качества.

Разглеждайки въпросите на цвета, фактурата и текстурата на материала, изтъква тяхната важност като съвкупност от функционално естетически критерии за художествано пластичната организация и визуалното въздействие на игровата среда. От нея произлиза ефекта на въздействие свързан с представите за лекота, прозрачност, тежест и визуален комфорт.

Следва представяне на видовете настилки за детски площадки с всички изисквания за тяхното устройство и естетичен вид, различни видове дървен материал, пясък, чакъл, декоративни настилки и синтетични ударопоглъщащи настилки, други синтетични материали, цветни настилки и поддръжка на използваните материали. Материалите за изработване на съоръженията са дървен материал, шперплат, синтетични материали, стомана и алуминий. Подадени са качествата за трайност и устойчивост.

Петата част от труда на доц. Минков се отнася до формулиране на основните аспекти при проектиране на пространства за игра на открито. Тази част има главно значение за етапите на проектиране, защото за дизайнерските изделия за деца основно значение има психологическия аспект, определящ насоката и характера на проектирането. Той разделя материала в три основни точки: основни аспекти; обективни и субективни фактори влияещи на функционално композиционното изграждане; детската площадка игра и безопасност.

Основните аспекти на проектантската дейност обхващат в стройна структура всичко необходимо от научно проектантска гледна точка, което трябва непременно да знае един дизайнер заемащ се с подготовката и реализацията на проектантска задача с изграждането за пространства за игра на деца.

Това обхваща: предпроектно изследване; проектна концепция; планово решение; зонироване на детските площадки; функционално-композиционно проектиране; формообразуване на елементи и оборудване; осветление на детската площадка; цветово решение; ергономична обосновка на проекта; конструктивни и технически решения; и художествено-конструкторски проект.

Всеки един отделен проблем от цитираните сега единадесет точки е обстойно разгледан и научно обоснован в по няколко страници.

Обективните и субективни фактори влияещи на композиционното изграждане обхващат три проблема отнасящи се до проектирането на детска площадка върху конкретно място в градската среда, където трябва да бъде направена предварителна оценка на мястото във функционално-композиционалната структура на града.

Обхваща природно-климатичния фактор; субективните фактори влияещи на композиционното решение; и екологичните аспекти на дизайна на детските площадки.

Последната част от този раздел обхваща темата за детската площадка – игра и безопасност. В пет точки подробно са разгледани природно-климатичния фактор; субективните фактори влияещи на композиционното решение; стандарти за безопасност; контрол на безопасността; и няколко подробни указания относно изискванията за безопасност от нормата БДС EN1176; правото на игра на всички деца и изграждането на достъпни детски площадки за децата с увреждания.

В заключение можем да констатираме следното:

Дисертацията на доц. Арсен Минков представлява образец за изчерпателно проучване, изследване и анализиране като теоретична задълбоченост и практическа значимост.

Показана е същността и значението на един важен проблем в сферата на дизайна за детска среда като художествено-творческо проектантско основание.

Изведени са основните аспекти на проектирането на саоръжения за игра на открито.

От функционална гледна точка са посочени съвременните видове материали и технологии за реализирана дизайнерски решения.

От гледна точка на известните ни теоретични трудове в областта на дизайна труда на доц. Арсен Минков е първата научно обоснована теория в специализираната литература по дизайн която заслужава да бъде издадена като учебно помагало в полза на студентите както и за всички специалисти интересувани се от проблема.

Приложената документация извън дисертацията показва фотоси с авторски концепции и реализации на два изпълнени проекта на площадки за игра на терена на столицата в район Лозенец, както и получена от Минков награда за дизайн от

второто Биенале на българския дизайн. Той има тринадесет участия в национални изложби по дизайн за периода от 1994 до 2012г., което показва неговата активност като творец. Научните публикации свързани с темата на дисертацията са четири.

От 1996 до 1999 г. Минков като асистент участва в творчески колектив по Международен проект SEP TEMPUS на НХА и ТУ по създаване на нови средства за обучение съвместно с университети в Германия и Италия, като след приключване на проекта, катедра ДДС получи дар от четири компютъра за учебна работа в НХА. Второто участие на доц. Минков е през 2012 ПРОЕКТ BG 05 PO 001-04-0046 Въвеждане на електронното дистанционно обучение като интегриран елемент на висшето образование осъществено от НХА – КУРС „Триизмерно монелиране”, курс „Моделиране на персонаж” и курс „Създаване на околна среда”.

Общата констатация относно дисертационния труд на тема „Теоретични аспекти при проектиране на съоръжения за игра на открито” както и цялостното представяне на кандидата е достойно за уважение и похвала.

Предлагаме докторската дисертация на доц. Арсен Петров Минков да бъде гласувана за придобиване на образователната и научна степен „ДОКТОР” по научната специалност 05,08,04 изкуствознание и изобразителни изкуства.

С уважение:.....

(Проф. Румен Минчев Райчев)